

Естествено, в случая не е потребно връщането към сложния смисъл на тази творба. Онова, което ни интересува тука, е възприятието на Хаджи Димитър, което намира израз в стиховете на първия поет на нацията и, от друга страна, животът и съдбата на героя в песента и в преданието, във фолклорната традиция. В случая става въпрос за един особено важен момент в нашия културен развой, който засяга взаимодействието между фолклорното и нефолклорното като осова линия на този развой.

Надали е нужно също така да се припомним, че в многобройните анализи на баладата „Хаджи Димитър“ се говори и за влияние на фолклора или поне за връзка с фолклора, че има – банални и нелишени от оригиналност – съждения за това как и доколко фолклорната песен определя едни или други мотиви и интонации в поезията на великия поет.

Въпросът не е във фолклора, а в преосмислянето на един народностен мироглед и в онази дълбока промяна в отношението ни като етническа общност към себе си и към света. В строфите на баладата е разкрит последователно в основните му проявления и митологични ядра целият космос на патриархална България. Благодарение на този космос тя е оцеляла. Интерпретацията на този мит, заключен в мислите за Балкана и юнака, който умира в неговата прегръдка, за жътвата, жетварките и техните песни, за орлицата и за самодивската сватба и, накрая, за земята, природата и небето на българите, за техните певци и песни, се е осъществявала през вековете в обреди, в нравственост, в заклинания и танц – във всичко, което е било нашето битие. Средоточие на този мит е **юнакът** – не Хаджи Димитър от Сливен, не четникът, войводата на шепа храбреци, а юнакът в целия смисъл на това основно зърно в българския народностен мироглед. Той, юнакът, е мощната връзка с онова, което сме изживяли, той е и Марко, и Шишман, и хайдутина, взети в единството им като митологично обобщение на всичко, което сме сторили на земята си и от себе си. Само юнакът може да прокълне вселената, само зарад юнака може да спре слънцето, само над юнака в българското мироздание застава орлица, само юнакът има за брат сокола – юнашка птица и за сестра – самодивата. И накрая – само юнашка душа може да бъде взета от самодива, за да остане там, в света на предците, на безсмъртните.